

Kemianteollisuuden talouskatsaus

Talouksenäkymät synkentyivät syksyllä ja talouskasvun arvioidaan Euroopassa pysähtyvän tämän ja ensi vuoden aikana. Maailmantalouden tahtia tämä hidastaa vain hieman, sillä kasvun lähteet ovat tällä hetkellä pääosin muissa maanosissa. Suomen talouskasvu jää lähiaikoina hyvin vähäiseksi. Suomen hintakilpailukyky on rapautunut merkittävästi kilpailijamaihimme verrattuna, mikä näkyy heikkona tuotantokehityksenä ja lisääntyvinä YT-neuvotteluina. Kemianteollisuuden suhdannenäkymät synkkenivät selvästi syksyllä.

Maailmantalouden näkymät heikentyvät

Maailmantalouden näkymät ovat hiipuneet aavistuksen keväästä, mutta kasvun ennakoidaan jatkuvan noin kolmen prosentin vuosivauhtia. Kehittyvät maat ja Aasia määräävät tahdin, sillä useimmat länsimaat painiskelevat julkisen talouden velkaongelmien kanssa.

USA:n talouskasvu on edelleen kohtalaista. Viimeisimmät uutiset kertovat luottamuksen talouskasvuun olevan vahvistumassa. Toisaalta maan työttömyys on poikkeuksellisen korkea ja julkisen talouden tasapainotomuudet varjostavat odotuksia. Aasiassa huima kasvuvauhti hidastuu etenkin Kiinassa lievästi, mutta kasvun ennakoidaan kuitenkin jatkuvan varsin vakaana.

Finanssikriisi ei hellitä

Toiveet Euroopan talouden pikaisesta toipumisesta haudattiin keväällä finanssikriisin kärjistymisen vuoksi. Espanja on tällä hetkellä huomion keskipisteessä asunto-markkinoiden romahtamisesta seuranneen pankkikriisin vuoksi ja maan lainakorot ovat korkealla tasolla.

Finanssikriisin ratkaisemisessa on päästy vähitellen eteenpäin, sillä Euroopan keskuspankki on joutunut Saksan vastustuksesta huolimatta myöntymään suoriin tukitoimiin. EKP on luvannut tulla tarvittaessa apuun, mikäli valtiontalouden ongelmien kanssa painivat valtiot sitä haluavat ja suostuvat ehtoihin. Tämän näky kriisimaiden korkojen viimeaikaisena lievänä laskuna.

Euroalueen rahoitusvakautta turvaavan Euroopan vakauskon mekanismin (EVM) käynnistyminen vähentää osaltaan hieman epävarmuutta. Kipeästi kaivattujen taloudellisten uudistusten tekeminen on silti nihkeää. Velkaantumisen tiellä on vaikea jatkaa, ja jossain vaiheessa olisi saatava talouskasvuakin aikaan.

Suomi ei pysy kilpakumppaneiden tahdissa

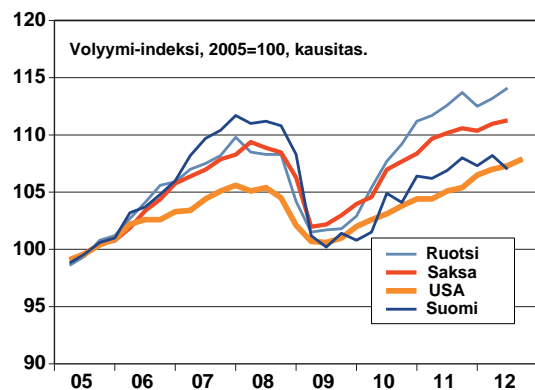
Ruotsin talous on kasvanut viime aikoihin saakka vahvasti, ja myös Saksan kehitys on ollut hyvää. Näissä

maissa on viime vuosina nautittu viime vuosikymmenellä tehdyistä talouden rakennereformeista.

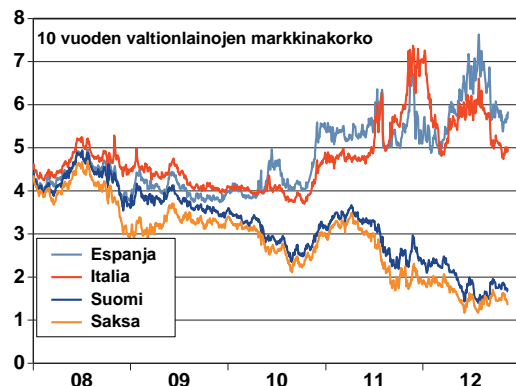
Suomen talouskasvu on ollut keskeisiin kilpailijamaihimme verrattuna vaatimatonta vuoden 2008 taantumien jälkeen. Vuoden 2008 tuotantolukemat ovat edelleen meillä saavuttamatta, vaikka useissa muissa maissa tämä taso on jo ylitetty.

Eurooppalaiset talousennusteet ovat vaisuja ja EU:n bkt supistunee hieman kuluvana vuonna. Nopeaa nousua ei ole luvassa ensi vuonnakaan. Saksassakin kasvu hiipuu, mutta ei kuitenkaan pysähdy. Useiden EU-maiden kokonaistuotanto vähenee tänä ja ensi vuonna.

Bkt neljännesvuosittain

Pitkät korot

Ruotsin talous on kasvanut viime aikoihin saakka vahvasti, ja myös Saksan kehitys on ollut hyvää. Näissä

Taantuma uhkaa Suomea

Suomen talous ajautui luultavasti syksyllä tekniseen taantumaan, sillä näköpiirissä on jo toinen alenevan tuotannon neljännes. Koko vuoden kasvu jäänee tänä vuonna parhaassakin tapauksessa hentoiseksi ja vuodelle 2013 ETLA ennakoi vain noin prosentin nousua. Talouskasvu on tällä hetkellä pitkälti kotimaisen kysynnän varassa. Investointien ennustetaan vähenevän ensi vuonna, mutta viennin odotetaan kääntyvän loivaan nousuun.

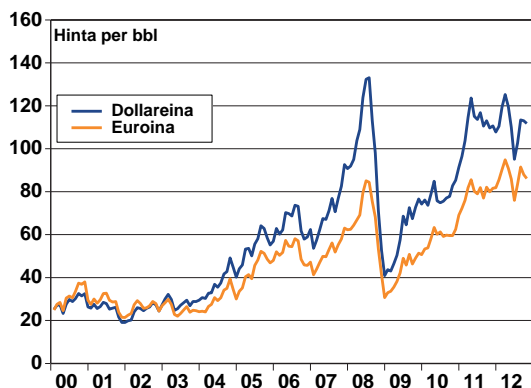
Kesällä romahtanut kuluttajien luottamus on ollut viime kuukausina alamaissa. Kuluttajien kulutusinto on koetuksella, sillä vuoden 2013 budjettiesitys tuo tullessaan arvonnisäveron korotuksen ja muita kuluttajien ostovoimaa rajoittavia tekijöitä. Kaupan myynnin kasvu on hidasta ja autokauppa on hyytynyt selvästi kevään autoveromuutoksen aiheuttaman kysyntäpiikin jälkeen.

Öljyn hinta korkealla

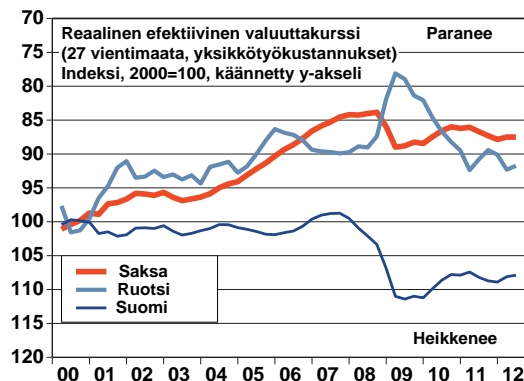
Bensiinin hinta on kohonnut syksyn aikana ennätyslukemiin kallistuneen öljyn ja heikentyneen euron vuoksi. Myös tiukentuvalla verotuksella on oma osansa hinnannousussa. Sääolosuhteet ovat leikanneet tuotantoa ja Lähi-idän levottomuudet kiristävät tunnelmia öljymarkkinoilla. Toisaalta taantuva talouskasvu hidastaa öljytuotteiden kysyntää.

Euron dollarikurssi on laskenut vuoden 2011 korkealta tasolta, mutta euro vahvistui aavistuksen verran uudelleen syksyn alussa. Marraskuun alkupäivinä yksi euro maksoi noin 1,28 dollaria. Eurolla on edelleenkin paineita vahvistua suhteessa dollariin, sillä USA:ssa rahapolitiikka on keveämpää. Toisaalta USA:n kasvunäkymät ovat paremmat. Ruotsin kruunu on vahvistunut selvästi finanssikriisin myötä, mikä vaikeuttaa ruotsalaisten yritysten vientiponnisteluja.

Raakaöljyn hinta

Koko talouden kustannuskilpailukyky

Hinnat jatkavat nousuaan

Kuluttajahinnat ovat olleet viime kuukausina noin kolmen prosentin nousussa. Hintoihin vaikuttaa etenkin energian kallistuminen ja veronkorotukset. Toisaalta korkojen alhaisuus vaimentaa hintojen nousua. Inflaation arvioidaan laukkaavan ensi vuonnakin noin kolmen prosentin tahtia.

Teollisuuden tuottajahinnat ovat olleet kuluvan vuoden aikana noususuunnassa. Kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden tuottajahinnat kallistuivat tammi-syyskuussa 2,6 % vuoden takaisesta. Kumi- ja muovituotteiden hinnat kohosivat 3,1 %.

Kilpailukyky kateissa

Yksikkötyökustannukset ovat nousseet Suomessa jo pitkän aikaa keskeisiä kilpailijamaitamme nopeammin. Koko talouden kustannuskilpailukyky on heikentynyt kymmenkunta prosenttia vuoden 2008 jälkeen.

Vientikysynnän hiipuminen näyttää jäävän pitkäaikaiseksi. Suomalaiset yritykset pärjäsivät vuoden 2009 tuotannon romahduksessa vahvojen taseidensa ansiosta ja taantuman aikana vältettiin irtisanomisia lomautuksia käyttäen. Nyt vientikysyntä vaikuttaa alentuneen monilla aloilla pidemmäksi aikaa tai jopa pysyvästi. Tuottavuuskehitys oli viime vuosikymmenellä hyvää, mutta finanssikriisin myötä se romahti voimakkaasti.

Yleinen taloudellinen toimintaympäristö on kiristymässä meneillään olevassa taantumassa, sillä julkisen talouden ahdingon myötä verotus tiukentuu. Tämä jo siinäkin heikentää talouskasvun edellytyksiä.

Rikkidirektiivi on aiheuttamassa ison lisälaskun jo muutenkin tiukalla olevalle ulkomaankaupalle. Kemianteollisuus on paljolti riippuvainen merikuljetuksista. Suurin osa raaka-aineista tuodaan maamme rajojen ul-

kopuolelta, ja 2/3 tuotannosta menee vientiin joko suoraan tai vientituotteiden raaka-aineina.

Kemianteollisuuden suhdanteet heikkenevät

Koko Euroopan kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden tuotanto väheni tammi-elokuussa 2,2 %. Kumi- ja muovituotteiden valmistus on myös laskussa. Lääketeollisuus on ainoana ylittänyt vuoden 2008 tuotantotason.

EU-komission suhdannetiedustelun mukaan EU:n kemianteollisuuden tilauskirjat ovat tavanomaista ohuimmat ja luottamusindikaattori on syyskuun noususta huolimatta normaalitason alla. Tuotannon ennakoidaan pysyvän lähes ennallaan loppuvuoden aikana Euroopan tasolla.

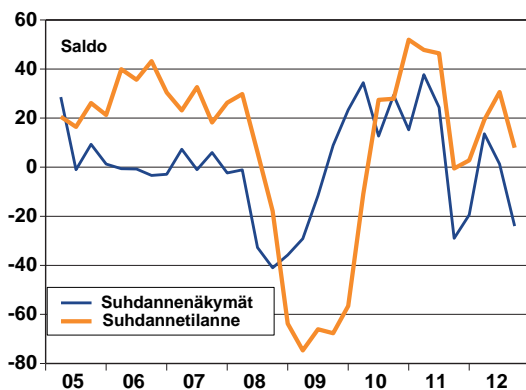
Suomessa teollisuustuotanto on ollut hienoisessa alamäessä syksyllä 2012. Metsäteollisuuden tuotantokehitys on heikkoa, mutta teknologiateollisuudessa on loivaa nousua. Kemianteollisuuden tuotannon volyymi notkahi syyskuussa selvästi ja alan uudet tilaukset ovat laskussa. Näin suuri pudotus saattaa johtua poikkeustekijöistä, eli yhdestä havainnosta ei voi vielä tehdä pitkälle meneviä johtopäätöksiä.

Kemianteollisuuden suhdannetilanne oli EK:n marraskuussa julkistamassa suhdannekyselyssä vielä normaalia parempi, mutta suhdannenäkymät heikkenivät merkittävästi heinäkuisesta tiedustelusta.

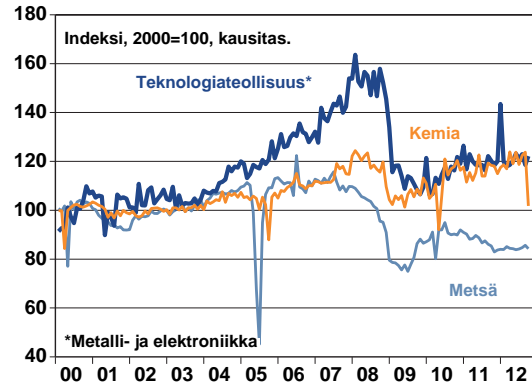
Elinkeinoelämän luottamusindikaattorit laskivat loka-kuussa. Rakentamisen luottamus oli ainoa, joka kohentui hieman.

Vuositasen tarkastelussa kemianteollisuuden tuotanto kasvoi vuoden 2011 aikana ripeästi hyvän vientikehityksen saattamana. Vuoden 2012 tammi-syyskuussa kemianteollisuuden tuotanto lisääntyi edelleen 2,3 % vuoden takaisesta. Kasvu pysynee hitaana jatkossa, ja vuodelle 2013 ETLA odottaa noin kahden prosentin kasvua.

Kemianteollisuuden suhdannetilanne ja -näkymät

Teollisuustuotannon kehitys

Paperiteollisuuden ennustetaan parempaa

Kemianteollisuuden asiakasaloista paperiteollisuus on heikon kysynnän vuoksi supistanut kapasiteettiaan selvästi viime vuosina. ETLA ennustaa tilanteen paranevan ensi vuonna ja tuotannon ennakoidaan lisääntyvän noin kolme prosenttia.

Elektroniikka- ja sähköteollisuuden ennusteluvuissa näkyy Nokian Salon tehtaan sulkemisesta johtuva tuotannon vähennys. Tämä osa kysynnästä lienee Suomen näkökulmasta menetetty siis pysyvästi.

Rakentaminen hidastuu hieman, sillä uusien asuntojen houkuttelevuus alenee epävarmoina aikoina ja työttömyyden uhan noustessa.

Kemianteollisuuden keskeiset ennusteluvut Etlä: Suhdanne 2, Syyskuu 2012

Vuosimuutos, %	2011*	2012**	2013**
EU:n bkt	1,5	-0,3	0,6
Suomen bkt	2,7	0,5	1,0
Vienti, määrä	2,6	-1,1	2,7
Yksityinen kulutus	2,5	1,1	0,6
Kuluttajahinnat	3,4	2,9	2,9
Ansiotasoindeksi	2,7	3,3	2,9
Työttömyysaste, %	7,8	7,7	8,0

Kemianteollisuuden ja asiakasalojen tuotanto

Kemianteollisuus	9,9	2	2
Paperiteollisuus	-1,9	-4	3
Elektroniikka ja sähkö	-5,7	-6	-11
Elintarvike	3,9	1	2
Rakentaminen	4,4	-1	-1
Kauppa	2,0	0	1
Alkutuotanto	3,2	1	2

Kemianteollisuus yksi parhaista vientialoista

Koko tavaravienti on kehittynyt viime kuukausina heikosti, ja tammi-syyskuun vienti pysyi lähes vuoden takaisella tasollaan. Viennin arvo oli syyskuussa likimain samansuuruisia tuonnin kanssa, mutta heikon alkuvuoden vuoksi koko vuoden kauppataase on selvästi miinuksella.

Kemianteollisuuden tavaravienti on sujunut hyvin. Tullin tietojen mukaan vientimäärät olivat tammi-elokuussa yhdeksän prosenttia vuoden takaisista suuremmat. Etenkin öljytuotteiden vienti on ollut kasvussa. Kemianteollisuuden osuus on noin 23 prosenttia koko tavaraviennistä ja noin 20 % tavaratuonnista.

Työllisyys kääntymässä laskuun

Koko talouden tasolla työllisyyden paraneminen on päättymässä, ja työttömyyden ennakoitaan kääntyvän lievään nousuun ensi vuonna. Palvelualoilla työllisyys kohentuu yhä, ja myös osa-aikatyöllisten määrä lisääntyi kolmannella vuosineljänneksellä.

Kansantalouden tilinpidon mukaan kemianteollisuudessa oli vuonna 2011 noin 35 000 työntekijää. Työllisten määrä on ollut suhdannekyselyjen mukaan viime kuukausina hienoisessa laskussa.

Ansiokehitys melko ripeää

Palkansaajien ansiot nousivat Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2012 toisella neljänneksellä 3,7 prosenttia vuoden takaisesta.

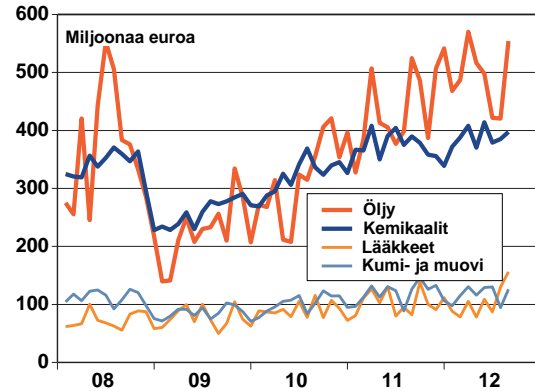
Kemianteollisuudessa ansiotasoindeksi kohosi huhtikesäkuussa vuositasolla 4,9 %. EK:n toisen neljänneksen palkkatilastossa kemianteollisuuden työntekijöiden säännöllisen työajan ansio nousi 3,7 % vuoden takaisesta. ETLA arvioi koko talouden ansiotasoindeksin nousevan tänä vuonna 3,3 % ja ensi vuonna hieman vähemmän eli 2,9 %.

Kemianteollisuuden palkkasummaindeksin trendin nousu tasaantui keväällä 2012. Tammi-syyskuussa palkkasummaindeksi kohosi 2,7 prosenttia vuoden takaisesta. Tästä voi päätellä alan työpanoksen määrän pienenneen aavistuksen verran.

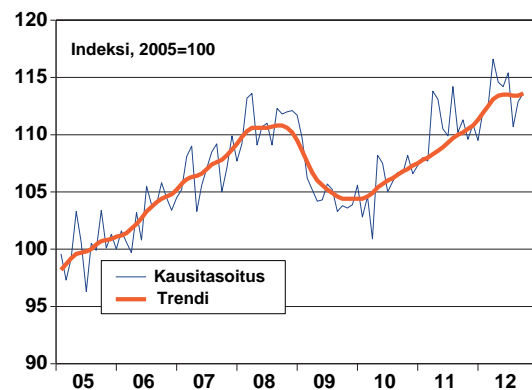
KEMIANTEOLLISUUS RY

Eteläranta 10, PL 4 00131 Helsinki
Puhelin 09 172 841 • Faksi 09 630 225
www.chemind.fi

Tavaraviennin arvo

Kemianteollisuuden palkkasumma

Kemianteollisuus on yksi suurimmista teollisuuden toimialoista Suomessa. Merkittävä osa tuotannosta menee vientiin joko suoraan tai vientituotteisiin käytettyinä raaka- ja tarveaineina. Vastaavasti tuodaan sekä tuotannon raaka-aineita että erikoistuotteita.

Kemianteollisuuden talouskatsaus on laadittu yhteistyössä EK:n ekonomistien kanssa. Katsauksessa on käytetty lähteenä EK:n, ETLA:n, Eurostatin, Euroopan komission, Kauppalehden, Suomen Pankin, Tilastokeskuksen ja Tullin tilastoja. Teksti perustuu 12.11.2012 käytössä olleisiin tietoihin.

LISÄTIETOJA

Johtaja Pekka Hotti, Kemianteollisuus ry
etunimi.sukunimi@chemind.fi • Puhelin 09 1728 4240

Ekonomisti Jouko Kangasniemi, Elinkeinoelämän keskusliitto
etunimi.sukunimi@ek.fi • Puhelin 09 4202 2608